

אמור מעט ועשה הרבה

הגאון ר' אליהו חיים מייזל אב"ד לאדז', היה נוהג לפזר כל אשר לו עבור עניים ונדכאים, הכנסת כלה וכו'. פעם לזה הרבה לצרכי צדקה, ומשכן את ביתו, לא היה לו לשלם, והנושים דוחקים.

חשב הרב היות ובין יושבי עירו נמצאים עשירים מופלגים שהם מחסידי גור, וגמר בלבו לנסוע לגור ולבקש מהשפ"א שידבר על לב העשירים שיחלצוהו ממצוקתו.

במר לבו נסע לשפ"א ושפך לפניו את לבו. אמר לו השפ"א: "כשאין ממה לשלם, לא לוקחים הלוואות"! (אז מ'האט נישט, בארגט מען נישט). יצא רבי אלי' חיים מהשפ"א בפחי נפש, במקום לקבל עידוד, עוד נזף בו.

בהגיעו ללאדז', המתינו לו כמה מחסידי גור עשירים מופלגים בתחנת הרכבת עם סכום כסף גדול, לכסות את כל החובות. התברר, שהשפ"א שלח מברק לחסידיו ללאדז', היתכן שימשכנו ויקחו ביתו של הרב בעבור חובות הצדקה, בזמן שדבר זה מוטל על עשירי העיר.

לכל אחד אמר את מה ששייך לו, העשירים חייבים לתת ביד נדיבה. אולם הרב צריך ליזהר שלא לקחת על עצמו חובות, כשאין לו לפרוע. (עי' שפ"א בחי' למס' ביצה טו, ב בתוס', שאסור ללוות כשאינו יודע כיצד ישלם, ואף לצורך מצוה אינו רשאי לסכן ממון אחרים).

אחד מנכדיו השתדך במשפחה בעלת ממון, לאחר נישואיו גר בעירו של חמיו, והתחיל לנהוג בפזרנות כמנהג משפחת חמיו. חבריו ניצלו את טוב לבו והיו עורכים סעודות מרעים במעונו בכל עת מצוא, לא עבר זמן רב וסכום הכסף שהיה בידו למחייתו אזל. היות וכסף הנודניא שקיבל הופקדה בידי סבו השפ"א נסע לגור לבקש מהרבי סכום נוסף. נכנס וביקש מאה רובל להוצאות השוטפות.